

לתכנת הניחוד העברי

(מכתב על ידי המערכת)

עורך הדין שלה, הר"ר זמורה, להשיג פטנט על המצאתי עוד לפני ארבע שנים. וכאן התחילה פרשה מעציבה. ה"הסתדרות", שמקודם היה ברעחה גם להוציא לפועל את המצאתי, היתה מוכרחת מחוסר אמצעים להסתלק מכונתה הטובה, וכל החבטות שניתנו על ידי אחרים היו מלכתחילה, כאילו לא ניתנו... בין כך עלה בידי להתקין מתוך אמצעי דוהס אפרט יציקה ולקבל גופי אות ותנועה יצוקים במכונת יד ליציקה. באנו אז בדברים עם הפירמה לבנין מכונות יציקה "קיסטרמאן" בברלין, וזו ענתה, כי היא מקבלת על עצמה להתקין אפרט יציקה חדש ומתאים לגופי הסידור שעל פי המצאתי, רק שאז יעלה מחיר מכונת היציקה החדשה, המשובללת שלת עד לשש מאות פונט. אז קבלה על עצמה הוצאת "אשכול" להיות לעזר במה שתוכל, והר"ר סולובייצ'יק מסר את הדוגמאות שלי אל המדפיס הידוע פריעס מלויפציג, וזה לא הטיל כל ספק בהצלחת הסידור של גופי האותיות והנקודות שלי, אבל ניסה לצקת אותם באפרט יציקה רגיל, וכמו־כן, לא הצליח. שלחתי להר"ר סולובייצ'יק את תשובת "קיסטרמאן" בתור הוכחה, שלגופי הסידור שלי יש צורך באפרט יציקה חדש, וכירו נשאר המכתב עד היום הזה. והנה באספת ועד הלשון בל"ג בעומר שעבר גמר משוררינו ביאליק, כפי שאנו קוראים בחוברת "לשוננו" האחרונה, את סיכום הוויכוחים בשאלת הכתיב בדברים אלה: "אנשי כנסת הגדולה חוללו מהפכה על ידי תיקון הכתב, עלינו לתקן את התקנה על גיטוד כל הספרים". במאמר מיוחד באותה חוברת העיר גם כותב המורים האלה על ההכרה לפתוח את הספר העברי לפני כל יודע צורת אות ולגול את החרפה הלאומית של אפשרות קריאה משובשת, לפעמים אפילו כפי מורים ולמדני השפה. אולי יראה, איפוא, הצבור העברי הוכה לעצמו להוציא את המצאתי לפועל? בסכום לא גדול ביותר (1200 — 1500 לא"י) אפשר להקים בארץ ישראל מפעל חדש, רחוק תכלית ריחוק מכל הפסד וקרוב אפילו לשכר גדול. כל הבקוים בדבר אומרים, כי יש בכלל מקום לבית יציקת אותיות בא"י, ועל אחת כמה וכמה ליציקת גופי סידור מנור־פה, שמהיר אלפא־ביתא שלהם לא יעלה כמעט על אלפא־ביתא בלי ניקוד. ע"י מפעל זה תעשה ארץ ישראל מרכז לכל הדפוסים בתפוצות הנולה, יוצר קשר של קיימא נוסף בין א"י ובין הנולה — אולי יראה, איפוא, הצבור העברי הוכה לעצמו לסייע לכך? ולי יש קצת הזכות לתבוע זאת. השקעתי גם כסף, אבל העיקר, בזבזתי זמן ועמל וטרדות נסיעה וריצה במשך שנים על ענין המצאתי זאת — יעידו על כך אלה שבאתי אתם בדברים — ולשם פתיחת הספר העברי לפני המון בית ישראל עשיתי זאת — האם לא יתן הצבור העברי כל תשובה גם הפעם?

בכבוד רב מ. ב. לזבניק

אני מבקש רשות לפנות על ידי המערכת אל הצבור העברי לא במאמר מסביר, שאפשר להסכים ללכת דבריו ולהשתמש בכל זאת סתת תשובה, מפני שהתשובה בדורה: "הן או לאו" לא נדרשה, אלא דוקא על ידי מכתב קצר ודורש את התשובה הנזכרת באופן כוחלט, מתוך הזכות לתבוע הכרה בחובה הלאומית. לזה הדבר. מתוך עבודתי בשנות המלחמה במסדר מנור־יס בדפוס עברי, באתי לידי הכרה והכחנה טכנית, כי הספר העברי המנוקד, שטובי העברים ראוהו כהכרת חיוני עוד לפני עשרות שנים, יכול להיות מסודר גופי אות ונקודה בשורה אחת, ובכל זאת תהי הנקודה מתחת לאות. עשיתי נסיונות, והדוגמאות האחרונות לסידור ביד ובמכונה נמצאו, לפי דעת מומחים, מוצלחות כל צרכן, וה"הסתדרות" עזרה לי בכספת, ועל ידי